

Over het verlangen naar een King Size Milky Way

Pieter De Buysser

‘Wat uit liefde wordt gedaan, geschiedt altijd aan gene zijde van goed en kwaad’

Nietzsche, *Vorbij goed en kwaad*, 153

Een beschouwend kritisch stuk over de State of The Union van Wayn Traub, zoals ik de redactie had beloofd en voorgesteld, kan ik onmogelijk schrijven. Ik wil u in deze brief verduidelijken waarom.

Ten eerste: deze State of the Union maakt integraal deel uit van het artistieke parcours van Geert Bové, alias Wayn Traub. Hij schrijft zelfs dat hij deze ‘gelofte’ ook had afgelegd zonder dat Het Theaterfestival hem had uitgenodigd. Ingaan op deze State of the Union betekent dan ook noodzakelijkerwijs ingaan op het parcours waaruit deze State of the Union is voortgekomen. Hij wijst zelf stelselmatig op de onlosmakelijke verbondenheid tussen zijn werk en zijn persoonlijke noodzaak. Hier past de nodige schroom. Ik wil niet dat een stuk over de State of the Union herleid wordt tot een persoonlijke tweekamp tussen twee makers.

Voor ego-futiliteiten is de ruimte van het theater tegelijk te spotziek en te ontzettend. En vooral: daarvoor staat er vandaag te veel op het spel buiten de muren van de theaters en de kolommen van Etcetera. Ik zie graag duizend bloemen bloeien. Dat we in Vlaanderen op dit moment zulk een divers landschap hebben is zonder meer prachtig. Je moet als maker die daar middenin kan opgroeien al goede redenen hebben om een polemiekt te beginnen. Ik vrees dat ik die heb. Ik had geschreven ‘een polemiekt met hen’, maar ik heb verschillende keren tevergeefs contact met hem gezocht. Stil blijven luisteren naar een State of the Union als deze én toekijken op het parcours waaruit dit komt, om er vervolgens het mijne van te denken, betekent in stilte bijdragen aan de uitholling van de kracht van theater. En ik hoop

nog steeds dat het theater een levend deel van onze democratie mag zijn. In weerwil van de totalitaire tendensen in de hedendaagse politiek en in het hedendaagse theater.

Ten tweede: Ik trek zijn innerlijke drang om werk te maken op geen moment in twijfel. Maar wat is er aangrijpender dan de hartenklop van iedere klassieke tragedie: bevlogen mens reikt naar de zon, verschroeit zijn vleugels en stort te pletter. Telkens zoiets gebeurt past een ingetogen zwijgen. Polemiekt of kritische beschouwing zoals deze brief is uiteindelijk futiel gewauwel bij de schone gruwel van deze oertragedie die zich dagelijks herhaalt, niet in het minst bij opgroeiende tieners. Het werkelijk theatrale in het werk van Geert Bové speelt zich buiten zijn werk af: het is de opkomst en de afgang van Wayn Traub, een klassiek geval van hybris. Liever zou ik nu met lelies en liergetokkel de lof toezwaaien aan het lef dat hij heeft gehad, om dan plaats te ruimen voor de stofferige wijsheid.

Ten derde: Hoezeer het werk ook noodzakelijk mag zijn voor de psychische gezondheid van Geert Bové, het werk zelf is uiteindelijk te dom en te onnozel om op te reageren. Laat het vooral bestaan in al zijn naïeve romantische kitsch. De angel ligt niet in het feit dat iemand zoiets maakt (wie durft in alle deemoed te beweren dat het verlangen Groot Kunstenaar te zijn hem gedurende de gehele puberteit gespaard is gebleven?) - wel in de context en de omkadering waarin dit werk getoond wordt. Een bloedend hertje in een glazen bol kan zijn emotionele charmes hebben, maar laat het bijvoorbeeld een State of The Union balken en het wordt gevaarlijk.

Daarom heb ik niet zozeer kritiek op de ‘réverieën’ van Geert Bové, wel op hoe een kritische context daarmee omspringt.

Traub heeft ook het *Manifest voor het dierlijk theater* op zijn actief. Een onbenullig doorslagje van enkele van de meest verspreide clichés gelepeld uit de erfenis van de arme, altijd opnieuw en steeds meer verminkte Antonin Artaud. Meer valt daar helaas niet over te zeggen. Behalve nog dat het zo opzichtig een instrumentje was ter zelfpromotie dat het iets koddigs kreeg. En natuurlijk mag Geert Bové zijn eigenste zoete zaligheid volgen. Het probleem is dat, als het kritische apparaat rond kunstwerken indommelt, het weldra niet meer mogelijk zal zijn voor iedere kunstenaar om effectief zijn eigen weg te volgen.

Daarom schrijf ik deze brief. Niet het werk van Geert Bové is controversieel: het zijn de context en het kritische kader die problematisch zijn.

Dat er in Vlaanderen iets ligt te rotten is niet nieuw. Om maar iets te zeggen: het proces dat ons naar een zuiver Vlaamse republiek stuwt, raakt jaar na jaar verder in een stroomversnelling. Een zekere gewinning aan de welstand heeft onze kritische, historische zin verdoofd. En voor het we goed en wel beseffen, worden we langs alle kanten genaaid.

Symptoom: na de lekkernijen van Jan Fabre is er nu zijn zoon Geert Bové, een jongeman die zich door zijn gelovigen Wayn Traub laat noemen. Maar terwijl Fabre in zijn beginjaren nog enkele kritische, soms ook mooie en provocerende fratsen uithaalde voordat hij een pastiche van de Grote Kunstenaar werd, kiest Geert Bové meteen voor het blinkende sokkeltje van de kunstenaar dat nog is overgebleven uit de romantiek.

Er wordt enthousiast geslingerd met inmiddels uitgeholde begrippen als ‘avant-garde’ en ‘grensverleggende kunsten’ en feitelijk zien we theatrale exploten met de intrinsieke kracht en de historische relevantie van een mooie theepot. Een verrukkelijke, verrassende, mooie theepot. Ideaal voor de gevarieerde korf aan kunst- en cultuurabonnementen die het aura van de kunstenaar moet warm houden. Klassewerkjes worden daar nog graag mee gedecoreerd.

Op de plaats waar zich een historisch besef zou kunnen bevinden, ligt een ratatouille van *striking images*. Op de lege plaats die de eclips van God in de cultuur heeft achtergelaten